

Vinkkejä ylisukupolviseen ja monikulttuuriseen toimintaan

Vinkit ja opit on koottu vuosina 2023–2024 toteutetussa monikulttuurisessa ja ylisukupolvisessa Mestarit & kisällit -toiminnassa. Hanketta rahoitti Alfred Kordelinin säätiö.

Mestarit & kisällit -toimintamallin periaatteet

Mestarit & kisällit -toiminnassa yhdistetään eri-ikäisiä ja erilaisista kulttuuritaustoista tulevia lapsia, nuoria ja ikäihmisiä toimimaan yhdessä. Yhteinen tekeminen ja oppiminen voivat liittyä kulttuuriperintöön tai paikallisuuteen.

Kaikkien tulee osallistua suunnitteluun ja yhteiseen tekemiseen. Tavoitteena on oppia toinen toiselta ja jokainen saa toimia vuorollaan sekä opettajana että oppilaana.

Monikulttuurisissa ryhmissä kaikkia toimintamallin periaatteita ei välttämättä pystytä toteuttamaan. Malli on joustava ja joskus voi olla syytä luopua esimerkiksi yhteissuunnittelusta.

Miten koota monikulttuurinen ryhmä?

Monissa kunnissa ja kaupungeissa on monikulttuurisia yhteyspisteitä, jotka neuvovat ja antavat tukea. Tutustu oman kotikuntasi toimintaan, verkostoidu ja etsi uusia yhteistyökumppaneita. Varaa reilusti aikaa suunnitteluun ja verkostoitumiseen.

Ryhmässä kaikkien ei tarvitse olla taustaltaan monikulttuurisia. Toiminnan ikäihmiset voivat tulla esimerkiksi kotiseutuyhdistyksestä ja lapset, nuoret tai nuoret aikuiset monikulttuurisista järjestöistä.

Mitä tehdä yhdessä?

Ruuanlaitto ja leipominen on todettu erinomaiseksi yhteiseksi tekemiseksi. Myös erilaiset kädentaidot, askartelu ja retkeily kiinnostavat.

Kysy osallistujilta heidän toiveitaan ja anna vaihtoehtoja. Hyödynnä oman paikkakuntasi erityispiirteitä ja -kohteita sekä perinteitä.

Kerran vai joka viikko?

Ryhmän kanssa voi tavata vaikka joka viikko tai yhtä hyvin harvemmin. Toiminta voi olla myös kertaluonteista.

Usein tapahtuva toiminta vaatii runsasta sitoutumista ja suunnittelua. Toisaalta se myös antaa osallistujilleen enemmän. Mieti, minkälaiset resurssit teillä on. Kertaluonteisesta toiminnasta on helpompi aloittaa.

Vastuullinen ohjaaja

Toiminnassa on oltava vastuullinen ohjaaja. Osallistujille on tärkeää, että mukana on tuttu ohjaaja, johon voi luottaa, olla yhteydessä ja jolta voi kysyä.

Vastuullisen ohjaajan lisäksi on hyvä olla useita apuohjaajia, riippuen ryhmän ikäjakaumasta. Osallistujilla voi olla paljon kysymyksiä ja he kaipaavat asioita selitettävän. Lapset kaipaavat aikuisen huomiota sekä kokemusta nähdä ja kuulla tulemisesta. Vapaaehtoiset voivat toimia myös apuohjaajina.

Osallistujien täytyy tuntea olonsa ryhmässä turvalliseksi ja luottamus syntyy tutustumalla.

Vapaaehtoiset mukaan

Toiminnassa ikäihmiset voivat olla esimerkiksi kotiseutuyhdistyksen rivijäseniä tai aktiivisia

vapaaehtoisia. Toiminnan kantasuomalaisten henkilöiden kanssa on hyvä käydä läpi toimintaa ja sen erityispiirteitä. On eduksi, jos mukana on henkilöitä, jotka ovat aiemmin toimineet lasten kanssa tai joilla on kokemusta monikulttuurisuudesta.

Osallistuvien aikuisten on hyvä saada antirasismi-koulutusta. Koulutusta voi myös itsenäisesti esimerkiksi Terveystieteiden- ja hyvinvoinnin laitoksen nettisivuilta löytyvien verkkokoulutusten avulla.

Suomeksi vai englanniksi?

Toimintaan osallistuneiden kielitaito ja motivaatio opiskella suomen kieltä voivat vaihdella suuresti.

Kotoutumisen kannalta on tärkeää pitää tapaamisten kielenä suomea. Välillä voi joutua turvautumaan englantiin, mutta se voi olla monikulttuurisille henkilöille vieras kieli. Tekemiset kannattaa suunnitella sellaisiksi, joissa ei tarvita hyvää kielitaitoa.

Ohjaajien on tärkeä puhua selkosuomea.

Kulttuurien kohtaaminen

Monikulttuurisissa ryhmissä toimiessa on hyvä tuntee osallistujien kulttuurista taustaa. Ole hienotunteinen ja kunnioita toisten kulttuuria ja uskontoa.

Uskonnolla on merkitystä ja esimerkiksi Ramadanin aikaan ei kenties kannata järjestää toimintaa lainkaan, sillä osallistuminen saattaisi olla erilaisten säädösten takia heikkoa. Myös rukoushetket kannattaa tuntee, koska niiden aikaan ei myöskään osallistuta toimintaan.

Tekemisissä pitää olla hienotunteinen. Perinteisiin liittyvät tekemiset liittyvät usein uskontoon, joka voi olla herkkä aihe varsinkin aikuisille, kun taas lapset saattavat suhtautua siihen uteliaasti ja luontevasti.

Vinkkejä retkille

Monikulttuuriset henkilöt tuntevat omia kotikulmiaan ja sen tiloja (esimerkiksi museoita) usein huonosti. Kotikulmiin tutustuminen retkien ja opastusten avulla koettiin kiinnostavaksi ja toiminta auttaa kielen oppimisessa sekä kotoutumisessa.

Retkillä on hyvä olla mukana asiantunteva opas, joka keskittyy opastamiseen ja puhuu selkeästi sekä rauhallisesti. Muut vastuulliset ohjaajat selittävät asioita ja paimentavat joukkoa.

Tarjoilut ja välipalat houkuttelevat osallistumaan.

Ennakoilmoittautuminen ja aikataulutus kannattaa

Tapahtumiin kannattaa ottaa ennakoilmoittautuminen, koska se sitouttaa toimintaan. Ilmoittautuneita, niin vapaaehtoisia kuin muitakin osallistujia, kannattaa muistutella tulevista tapahtumista sähköpostein tai tekstiviestein.

Monissa kulttuureissa täsmällisyyden käsite on erilainen ja annettuja kellonaikoja ei välttämättä noudateta tarkasti. Siksi on hyvä varata kokoontumisille riittävästi aikaa sekä painottaa mitä tulee tapahtumaan mihinkäkin kellonaikaan.

Muista nämä!

Varaa aikaa suunnitteluun ja verkostoitumiseen, tee yhteistyötä. Sovella tarvittaessa.

Ole hienotunteinen ja kunnioita toisia ja toisten kulttuureja.

Älä lannistu. Vaiva palkitsee!

Virpomavitsojen askartelua. Kuva: Riina Koivisto.